

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2026. gada 2. jūlijā
(OR. en)

11490/26

Starpiestāžu lieta:
2026/0178 (NLE)

ENV 902
PECHE 281

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 2. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 333 final
Temats:	Priekšlikums PADOMES LĒMUMS par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā attiecībā uz tās kompetencē esošiem jautājumiem jāieņem nākamajās trijās Starptautiskās Vaļu medību komisijas sanāksmēs un ar tām saistītajās starpsesiju sanāksmēs

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 333 final.

Pielikumā: COM(2026) 333 final

EIROPAS
KOMISIJA

Brišēlē, 2.7.2026.
COM(2026) 333 final

2026/0178 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā attiecībā uz tās kompetencē esošiem
jautājumiem jāieņem nākamajās trijās Starptautiskās Valū medību komisijas
sanāksmēs un ar tām saistītajās starpsesiju sanāksmēs**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA PRIEKŠMETS

Šis priekšlikums attiecas uz lēmumu, ar kuru nosaka nostāju, kas Savienības vārdā jāieņem saskaņā ar Starptautisko Konvenciju par vaļu medību regulēšanu (*ICRW*)¹ izveidotās Starptautiskās Vaļu medību komisijas (*IWC*) nākamajās trijās sanāksmēs 2026., 2028. un 2030. gadā, arī starpsesiju sanāksmēs un darbībās, kuras saistītas ar 1) *ICRW* saraksta grozījumu un 2) *IWC* rezolūciju un lēmumu paredzēto pieņemšanu.

2. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2.1. Starptautiskā Konvencija par vaļu medību regulēšanu (*ICRW*)

Starptautiskā Konvencija par vaļu medību regulēšanu (*ICRW*) (“nolīgums”) tiecas nodrošināt gan vaļu saglabāšanu, gan ilgtspējīgu pārvaldību pasaules līmenī. Nolīgums stājas spēkā 1948. gada 10. decembrī.

ICRW ietver juridiski saistošu sarakstu², kurā norādītas aizsargājamās un neaizsargājamās sugas, medībām atvērtie un slēgtie ūdeņi (ieskaitot rezervātu zonas) un noteikti nozvejas limiti komerciālām vaļu medībām un vaļu medībām iztikas nolūkos. *ICRW* regulē arī vaļu medības zinātniskās pētniecības nolūkos. Šajā sakarā līgumslēdzējām valdībām saskaņā ar sarakstu jāiesniedz zinātniskās atļaujas priekšlikumi, ko pirms atļaujas izdošanas rūpīgi pārbauda zinātniskā komiteja. Atļaujas izdod individuālas valstis.

ICRW kontekstā un visā šajā priekšlikumā ikviena atsauce uz “vaļiem” jāsaprot kā atsauce uz sugām, kas uzskaitītas *ICRW* saraksta I daļā (visi plātņvaļi un kašalots³). Visi pārējie zobvaļi, pie kuriem pieder delfīni, cūkdelfīni un tādi zobvaļi kā garspuru un īsspuru grindas, saraksta darbības jomā neietilpst.

Turpretī termins “vaļveidīgie” šajā priekšlikumā izmantots ar nodomu, jo tas ļauj atsaukties uz visu *Cetacea*⁴ kārtu, kurā ietilpst mazie vaļveidīgie (delfīni, cūkdelfīni un citi zobvaļi): gan lai panāktu saskaņību ar plašāko aizsardzības tvērumu, kādu nodrošina Savienības tiesību akti, gan lai atspoguļotu to, ka *IWC* palīgstrukturās, fondi un citas iniciatīvas pievēršas saglabāšanas un pārvaldības jautājumiem, kas aptver visus vaļveidīgos.

Turklāt termina “vaļu medības” lietojumu šajā priekšlikumā nosaka Savienības tiesību akti, it īpaši Dzīvotņu direktīva⁵, tātad tas ietver vaļveidīgo apzinātu traucēšanu, gūstīšanu vai nonāvēšanu.

ICRW dalībnieces var būt tikai valdības, un tāpēc Eiropas Savienība (ES) ir vien novērotājas statusā⁶. Pašlaik nolīgumam ir pievienojušās 24 ES dalībvalstis⁷.

¹ <https://archive.iwc.int/?r=3607>.

² <https://archive.iwc.int/?r=3606>.

³ Kašalots ir zobvalis. Citi zobvaļi ir snīpjvaļi, pudeļgalvas vaļi, plēsondelfīni un grindas. Sk. *ICRW* saraksta I daļu “Interpretācija”.

⁴ *Cetacea* kārtā ietilpst visi vaļi, delfīni un cūkdelfīni, un tā iedalīta divās iepriekš minētajās apakškārtās: plātņvaļi un zobvaļi. Kopā šīs apakškārtas aptver vairāk nekā 90 recento sugu, kas sastopamas okeānos visā pasaulē.

⁵ OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.

2.2. Starptautiskā Vaļu medību komisija (IWC)

Struktūra, kas pārrauga *ICRW* īstenošanu, ir *IWC*, kura sanāk reizi divos gados. Uz *ICRW* III panta 1. punkta pamata *IWC* sastāvā ir pa vienam loceklis no katras līgumslēdzējas valdības, un katram loceklim ir viena balss. *IWC* pamatpienākumi ir saistīti gan ar ilgtspējīgu pārvaldību, gan ar saglabāšanu, un tie ietver *ICRW* saraksta grozīšanu atbilstoši līgumslēdzēju valdību pieprasījumiem. Grozījumi jāpieņem ar balsojošo *IWC* locekļu trīs ceturtdaļu vairākumu (*ICRW* III panta 2. punkts saistībā ar V pantu). Uz *ICRW* III panta 2. punkta pamata citus *IWC* lēmumus pieņem ar balsojošo *IWC* locekļu vienkāršu vairākumu.

2.3. Paredzētais *IWC* akts

Ierosinātais Padomes lēmums attiecas uz šādu kategoriju aktiem, kas *IWC* jāpieņem nākamajās trijās sanāksmēs (ko sasauc reizi divos gados un kam jānotiek 2026., 2028. un 2030. gadā) un saistītajās starpsesiju sanāksmēs ("paredzētie akti"):

1. ***ICRW* saraksta grozījumi**, kas līgumslēdzējām valdībām juridiski saistoši kļūst deviņdesmit dienu laikā pēc *IWC* sekretariāta⁸ paziņojuma, tādi kā vaļu komerciālo medību moratorija saglabāšana vai pagarināšana, vaļu rezervātu izveidošana vai mainīšana un noteikumi par aborigēnu iztikas nolūkā veiktām vaļu medībām;
2. ***IWC* rezolūcijas, ieteikumi un lēmumi**, piemēram, par vaļveidīgo saglabāšanas un labturības pasākumu pieņemšanu, saraksta noteikumu izpildes panākšanu un īstenošanu, novērotāju akreditāciju, pilsoniskās sabiedrības līdzdalību un pārvaldības reformām.

3. NOSTĀJA, KAS JĀIEŅĒM SAVIENĪBAS VĀRDĀ

3.1. Savienības vārdā ieņemamās ierosinātās nostājas saturs un pamatojums

3.1.1. *Komerčiālās vaļu medības, mazapjoma piekrastes vaļu medības un zinātnisko atļauju izdošanas kritēriji*

IWC regulē komerčiālās vaļu medības. 1982. gadā tā nolēma, ka no 1986. gada būtu jānosaka vaļu komerčiālo medību moratorijs, kas attiektos uz visām vaļu sugām un populācijām⁹.

Savienībai būtu jāatbalsta vaļu komerčiālo medību moratorija saglabāšana un pilnīga īstenošana. Gandrīz četrdesmit gadus moratorijam ir bijusi būtiska nozīme vaļu populāciju aizsardzībā. Tas vaļiem nodrošinājis kritiski svarīgo aizsardzību un dažām populācijām

⁶ Lai izdarītu *ICRW* grozījumu, kas ļautu ES kļūt par tās dalībnieci, visām *IWC* līgumslēdzējām valdībām būtu jāratificē protokols. 1992. gadā Komisija pieņēma priekšlikumu risināt sarunas par ES pievienošanas konvencijai, taču Padome šajā sakarībā nav veikusi nekādas turpmākas darbības (projekts: Padomes lēmums, ar kuru Komisijai atļauj Kopienas vārdā vest sarunas par protokolu, ar ko groza Starptautisko Konvenciju par vaļu medību regulēšanu (Vašingtona, 1946. gada 2. decembris), (COM(92) 316).

⁷ Austrija, Beļģija, Bulgārija, Čehija, Dānija, Francija, Horvātija, Igaunija, Itālija, Īrija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovākija, Slovēnija, Somija, Spānija, Ungārija, Vācija un Zviedrija.

⁸ *ICRW* I panta 1. punkts saistībā ar V panta 3. punktu.

⁹ Sk. *ICRW* saraksta 10. punkta d) apakšpunktu (ar ko nosaka moratoriju vaļu, izņemot mazos joslvaļus, ieguvei, nonāvēšanai vai apstrādei, ko veic peldošās rūpnīcas vai tām piesaistīti vaļu mednieki) un 10. punkta e) apakšpunktu (ar ko nosaka nulles apjoma nozvejas limitus, kas visiem krājumiem piemērojami, sākot ar 1986. gada pelagisko un 1986. gada piekrastes medību sezonu).

ļāvis atlabt. Citas populācijas joprojām ir uz iznīkšanas robežas, jo arvien daudzveidīgāki kļūst ar vaļu medībām nesaistīti apdraudējumi, tādi kā sapīšanās zvejas rīkos, sadursmes ar kuģiem, piesārņojums (piemēram, zemūdens troksnis un plastmasa) un dzīvotņu degradācija. Tāpēc šo populāciju aizsardzība pret papildu noslogojumu, ko rada komerciālās medības, arī turpmāk būs svarīga, lai palīdzētu šīm populācijām atlabt.

Turklāt Savienībai būtu stingri jāuzstāj uz *IWC* pārskatīto pārvaldības procedūru (PPP), kas *IWC* Zinātniskās komitejas ieskatā ir svarīgs mehānisms, kurš neļauj noteikt pārmērīgus nozvejas limitus. Islande, Norvēģija un Japāna, kas savus nozvejas limitus nosaka neatkarīgi, apgalvo, ka to metodes, pēc kurām tās aplēš ilgtspējīgus vaļu nozvejas limitus, ir salāgotas ar *IWC* izstrādātajām metodēm, tomēr jānorāda, ka neviens no to nozvejas limitiem nav noteikts vai apstiprināts *IWC* PPP, kas ir piesardzīgāka¹⁰.

Iedarbīgiem valstu instrumentiem būtu jānodrošina, ka moratorija uzliktie pienākumi tiek faktiski ieviesti praksē. Tāpēc Savienībai būtu jāatbalsta un jāveicina arī tas, ka līgumslēdzējas puses pieņem papildinošus atbilstības pasākumus, pie kuriem pieder

- ostas valsts kontroles: ienākšanas, izkraušanas, bunkurēšanas vai citu pakalpojumu liegšana jebkuram kuģim, kas iesaistījies komerciālās vaļu medībās, kurām nav *IWC* apstiprinājuma,
- valsts mēroga aizliegumi: valsts tiesību normas, kas dalībvalstu jurisdikcijā esošiem operatoriem aizliedz piedalīties komerciālās vaļu medībās, tās atbalstīt vai finansēt pretrunā moratorijam.

Vaļu medību atbalstītāji bieži uzsver to, ka vaļu komerciālo medību moratorijs ir radījis nepamatotas grūtības dažām vietējām piekrastes kopienām, kas pārtikas un kultūras ziņā ir atkarīgas no vaļu medībām. Šis arguments bija pamatā Japānas līdzšinējiem centieniem pārliecināt *IWC* atzīt mazapjoma piekrastes vaļu medības¹¹ un tādā veidā faktiski atļaut daļēju moratorija atcelšanu. Ar to ir saistīti priekšlikumi, kuros vaļu medības tiek raksturotas kā būtisks pārtikas un uztura nodrošināšanas elements un kuri iestājas par to, lai *IWC* vaļus atzītu par izmantojamu pārtikas avotu.

ES būtu jāatbalsta viedoklis, ka saglabāšanas pasākumi, to vidū moratorijs, neapdraud nodrošinātību ar pārtiku, bet gan ilgtermiņā garantē jūras ekosistēmu ilgtspēju. Turklāt pārtikas nodrošinājuma jautājumus jau risina ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, un vaļu atzīšana par pārtikas avotu *IWC* satvarā būtiski mainītu organizācijas pilnvaras. Ir ļoti svarīgi, lai *IWC* arī turpmāk koncentrētos uz vaļu populāciju pārvaldību veidā, kas atbalsta ekosistēmu veselību un ilgtspēju, nevis, aizbildinoties ar pārtikas nodrošinājumu, atbalstītu komerciālās vaļu medības.

Nemot vērā iepriekš minēto, Savienībai būtu jāiebilst pret priekšlikumiem ieviest jaunas vaļu medību kategorijas un jāatbalsta Starptautiskās Tiesas 2014. gada 31. marta spriedumā par vaļu medībām Antarktīkā¹² konstatētais, proti, ka nolīgumā vaļu medības ir iedalītas trīs kategorijās: komerciālās vaļu medības, aborigēnu iztikas nolūkā veiktas vaļu medības (*ASW*)

¹⁰ Piemēram, 2025. gada februārī *IWC* birojs norādīja, ka *IWC* Zinātniskā komiteja attiecīgajiem Japānas apgalvojumiem nepiekrīt. *IWC* biroja sanāksmes ziņojums, 2025. gada 6. februāris, <https://archive.iwc.int/?r=22535>.

¹¹ Mazapjoma piekrastes vaļu medības ir vaļu medību veids, kurā parasti izmanto mazus kuģus, ar ko vaļus (joslvaļus un citus mazos vaļus) komerciālos nolūkos medī vienas dienas reisos valsts ūdeņos.

¹² “Whaling in the Antarctic (Australia v. Japan: New Zealand intervening)”, Starptautiskās Tiesas spriedums. 2014. gada ziņojumi, 229. un 230. punkts, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/148/148-20140331-JUD-01-00-EN.pdf>.

(abas iekļautas sarakstā) un vaļu medības ar speciālu atļauju, ko izdod saskaņā ar VIII pantu. Tas novērsīs nepilnības vaļu komerciālo medību aizliegumā.

Jautājumā par vaļu medībām ar speciālu atļauju jeb vaļu medībām zinātniskos nolūkos Savienībai būtu jāsaglabā stingra nostāja, proti, ka VIII pantu, kas atļauj vaļu medības ar speciālu atļauju, nevar izmantot, lai attaisnotu medības, kas pirmām kārtām ir komerciālas vaļu medības. Panta ļaunprātīga izmantošana neatbilst moratorija būtībai un *IWC* nostājai, kas pausta vairākās rezolūcijās.

Lai Savienība priekšlikumus par vaļu medībām ar speciālu atļauju uzskatītu par legītimiem saskaņā ar VIII pantu, tiem jāatbilst Starptautiskās Tiesas izklāstītajiem apsvērumiem. Tas nozīmē, ka ir stingri jāievēro Rezolūcija 2014-5 par vaļu medībām ar speciālu atļauju¹³, kurā noteikts, ka speciālo atļauju var izdot tikai tad, ja ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi: paraugu ņemšana letālā ceļā ir zinātniska pētniecība un tiek veikta tikai šādas pētniecības nolūkos.

No praktiskās puses raugoties, tas nozīmē, ka Zinātniskā komiteja ir apmierināta tad, ja ikviena līgumslēdzēja puse, kas vēlas izdot speciālas atļaujas, i) ir apliecinājusi, ka gaidāmais projekta rezultāts ir pamatoti uzskatāms par zinātnisko pētniecību, ii) ir rūpīgi apsvērusi, vai pētniecības mērķi varētu sasniegt ar neletālā ceļā iegūtiem paraugiem, iii) ir secinājusi, ka tas nav praktiski iespējams, iv) ir apliecinājusi, ka ierosinātais paraugu lielums stingri atbilst zinātniskām vajadzībām un nepārsniedz zinātniskā mērķa sasniegšanai nepieciešamo.

Neviena no trim valstīm, kurām spriedums par vaļu medībām Antarktikā ir saistošs (Austrālija, Japāna, Jaunzēlande), nekad nav lūgusi pārskatīt vai interpretēt Tiesas konstatējumu par *IWC* kompetenci. To klusēšana ir uzskatāma par klusējot dotu piekrišanu tam, ka *IWC* ir legītimas tiesības iztirzāt un regulēt vaļu medības ar speciālu atļauju. Tāpēc Savienībai būtu jāturpina atbalstīt pieejas, kas garantē, ka pirms jebkuras speciālas atļaujas izdošanas to izskata *IWC* Zinātniskā komiteja un pati *IWC* un tajās ir ievēroti attiecīgie ieteikumi.

3.1.2. Saglabāšana un dzīvnieku labturība

2003. gadā saskaņā ar nolīgumu tika izveidota Saglabāšanas komiteja, kas cieši sadarbojas ar Zinātnisko komiteju, lai pievērstos dažādiem vaļu un to dzīvotņu apdraudējumiem. 2016. gadā tika pieņemts stratēģiskais plāns (2016–2026)¹⁴, kam pievienots darba plāns¹⁵, kurā noteikti nozīmīgākie vaļveidīgo apdraudējumi (sadursmes ar kuģiem, jūras piedrazojums, piezveja, antropogēnā skaņa, ķīmiskais piesārņojums un klimata pārmaiņas) un prioritārās darbības (ilgtspējīga vaļu vērošana, saglabāšanas pārvaldības plāni, rezervāti, datu vākšana un ziņošana).

Ņemot vērā stingro politisko apņemšanos rūpēties par saglabāšanu, Savienībai būtu jāturpina atbalstīt visus vaļu rezervātu izveides priekšlikumus¹⁶. Lai šādus priekšlikumus varētu pieņemt, saraksts ir jāgroza ar trīs ceturtdaļu balsu vairākumu. Lai šo vairākumu panāktu, būs vajadzīgas aktīvas sagatavošanās diskusijas ar galvenajiem vaļu medību atbalstītājiem,

¹³ <https://archive.iwc.int/pages/download.php?ref=3723&ext=pdf&alternative=2971&noattach=true&k=>.

¹⁴ <https://archive.iwc.int/?r=22234>.

¹⁵ <https://archive.iwc.int/pages/view.php?ref=19861&k=>.

¹⁶ Patlaban *IWC* ir noteikusi divus rezervātus – Indijas okeāna rezervātu un Dienvidu okeāna rezervātu, un abos šajos rezervātos komerciālas vaļu medības ir aizliegtas. Pēdējos gados *IWC* ir atkārtoti iesniegts vēl viens priekšlikums – par rezervātu Atlantijas okeāna dienvidu daļā, bet līdz šim tam vajadzīgais trīs ceturtdaļu balsu vairākums nav panākts.

t. i., iebildumu cēlājiem un atrunu paudējiem un plašāku valstu koalīciju, ko mobilizējuši vaļu medību atbalstītāji un kas bieži balso pret šādiem grozījumiem.

Savienībai būtu jāveicina arī lielāka pārredzamība attiecībā uz priekšlikumiem par rezervātiem. Saraksta noteikumi, kas attiecas uz rezervātiem, pašlaik ir iekļauti saraksta III iedaļā “Nozveja”. Savienībai būtu jāmudina *IWC* šos noteikumus iekļaut atsevišķā saraksta iedaļā.

Turklāt būtu jāatbalsta *IWC* priekšlikumi, kuru mērķis ir uzlabot vaļu labturību. Darbs dzīvnieku labturības jomā cita starpā var ietvert tādus aspektus kā sapīšanās zvejas rīkos, sadursmes ar kuģiem, masveida nonākšana uz sēkļa, vaļu vērošana, trokšņa piesārņojums, nonāvēšanas un eitanāzijas metožu uzlabošana.

IWC pievēršas arī jautājumiem, kas saistīti ar vaļveidīgo slimībām, īpaši tām, kas var būt saistītas ar cilvēka darbībām, un tām, kas spēj izplatīties starp dzīvniekiem un cilvēkiem. Šādas slimības varētu radīt risku iztikas nolūkā medījošām pirmiedzīvotāju kopienām, kuras patērē nekomerciālās medībās iegūtus vaļu produktus. Savienībai debates par šo tematu būtu jāatbalsta, ja tās ir balstītas uz zinātniskām atziņām un ja *IWC* apsvērumi par šo jautājumu sniedz pievienoto vērtību citu forumu darbam.

3.1.3. *Aborigēnu iztikas nolūkā veiktas vaļu medības (ASW)*

Kopš *IWC* izveides saskaņā ar nolīgumu *ASW* ir bijušas būtisks tiesiskā regulējuma komponents. Uz *ASW* moratorijs neattiecas, jo šādas medības par komerciālām vaļu medībām netiek uzskatītas. Iztikas nolūkā veiktas vaļu medības *IWC* konsekvēnti ir vērtējusi iecietīgāk nekā komerciālas vaļu medības, tādā veidā ļaujot pirmiedzīvotājiem turpināt vaļus kultūras un uztura vajadzībām medīt arī laikā, kad komerciālās vaļu medības tika ierobežotas vai aizliegtas.

Tiecoties panākt konsekvēntāku un mazāk smagnēju ilgtermiņa pieeju, *IWC* 2018. gadā pieņēma jaunu metodiku attiecībā uz *ASW* kvotām. Tā nolēma noteikt nozvejas limitus uz septiņu gadu periodu, ko ik pēc sešiem gadiem var automātiski atjaunot, ja ir izpildīti noteikti nosacījumi. Šie nosacījumi ietver i) Zinātniskās komitejas ieteikumu par to, ka ierosinātie nozvejas limiti nekaitēs vaļu krājumiem, ii) apliecinājumu, ka atsaucoties uz vajadzību, netiek prasītas limitu izmaiņas, un iii) ka attiecīgā *ASW* valsts ir izpildījusi apstiprinātās laika grafika un informācijas prasības. Ja šie nosacījumi ir izpildīti, kvotas tiek automātiski atjaunotas bez turpmākām sarunām¹⁷.

Par pirmiedzīvotāju tiesībām runājot, Savienība jau ilgstoši ir veicinājusi cilvēktiesību ievērošanu visā pasaulē, un tai ir plašs klāsts rīcībpolitiku, kas skar pirmiedzīvotāju tautām aktuālus jautājumus¹⁸. Savienība ir aktīvi piedalījies *IWC* diskusijās par vaļu medībām, kurās tā iestājusies par tiesībās balstītu pieeju pirmiedzīvotāju veiktām vaļu medību darbībām, atbalstījusi *ASW* nozvejas limitu noteikšanas procesa uzlabojumus un pasākumus, kuru mērķis ir stiprināt pirmiedzīvotāju iesaisti *IWC* lēmumu pieņemšanas procesā. Vēl Savienība ir paudusi atbalstu ierosinātajām *IWC* terminoloģijas izmaiņām, piemēram,

¹⁷ <https://iwc.int/management-and-conservation/whaling/aboriginal>.

¹⁸ ES atbalstīja ANO Deklarācijas par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām (UNGA 61/295) pieņemšanu ANO Ģenerālajā asamblejā 2007. gadā un noslēguma dokumenta (UNGA 69/2) pieņemšanu Pasaules konferencē par pirmiedzīvotāju tautām, kas notika ANO Ģenerālās asamblejas augsta līmeņa plenārsēdē 2014. gadā. Abos dokumentos ir uzsvērtas pirmiedzīvotāju tiesības uz resursiem, ko viņi tradicionāli izmanto, un nepieciešamība valstīm šīs tiesības aizsargāt un sadarboties un apspriesties ar pirmiedzīvotājiem. 2017. gada 15. maijā ES Padome pieņēma secinājumus (8814/17, 2017. gada 15. maijs), kuros atkārtoti apstiprināts atbalsts pirmiedzīvotāju tiesībām un atzīts, ka ir iespējas sekmīgākai šā rīcībpolitikas satvara piemērošanai daudzpusējā sadarbībā, proti, vēl vairāk sekmēt dialogu un apspriešanās iespējas visos ES sadarbības līmeņos.

termina “aborigēni” aizstāšanai ar terminu “pirmiedzīvotāji”.

Lai gan Savienība veicina cilvēktiesības, to vidū pirmiedzīvotāju tiesības, tā arī atzīst, ka šīs tiesības nav absolūtas un uz tām var attiekties saprātīgi un pamatoti, īpaši ar ilgtspējas apsvērumiem saistīti, ierobežojumi. Tāpēc Savienība uzsver arī to, ka visiem *ASW* atbrīvojumiem jābūt skaidri pamatotiem, stingri nekomerciāliem un bioloģiski ilgtspējīgiem. Sniegt zinātnisku informāciju, kas izmantojama *ASW* nozvejas limitu atbalstam, ir saskaņā ar *IWC* pienākumu nodrošināt ilgtspējīgu vaļu medību praksi un vaļu populāciju pārvaldību visā pasaulē.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Savienībai būtu jāiestājas par *IWC* izveidotā *ASW* regulējuma, arī 2018. gadā pieņemtā septiņgadu kvotu noteikšanas un automātiskas atjaunošanas mehānisma, tālāku īstenošanu, ja ir izpildīti nosacījumi, par kuriem panākta vienošanās. Savienībai būtu jāturpina atbalstīt tiesībās balstītu pieeju, kura atzīst pirmiedzīvotāju kultūras un uztura vajadzības, taču vienlaikus garantē, ka visi *ASW* nozvejas limiti joprojām ir stingri nekomerciāli, zinātniski pamatoti un bioloģiski ilgtspējīgi. Vēl Savienībai būtu jāturpina atbalstīt pasākumus, kuru mērķis ir stiprināt pirmiedzīvotāju līdzdalību *IWC* darbā un lēmumu pieņemšanas procesos, kā arī atbilstošas terminoloģijas izmantošanu, kas atspoguļo starptautiskos standartus par pirmiedzīvotāju tiesībām.

3.2. Saskaņība ar citām Savienības politikas jomām un iniciatīvām

Ierosinātā nostāja ir Savienības iekšējā vides *acquis* ārējs paplašinājums, kas attiecas uz vaļveidīgajiem, un okeāna diplomātijas stiprināšanas instruments. Lai nodrošinātu, ka starptautiskā pārvaldība joprojām atbilst Savienības augstajiem vaļveidīgo saglabāšanas standartiem, īpaši svarīgi ir regulatīvie instrumenti, kuru neizsmeļošs saraksts dots turpinājumā.

- Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu¹⁹ visi vaļveidīgie ir IV pielikumā iekļautas sugas, kas ES ūdeņos ir aizsargātas pret tīšu traucēšanu, sagūstīšanu vai nonāvēšanu. Ierosinātā nostāja nodrošina, ka starptautiskajos vai piegulošajos ūdeņos šī aizsardzība netiek novājināta.
- Iebilzdamā pret komerciālām vaļu medībām, ES saglabā aizliegumu tirgot vaļveidīgo produktus komerciālos nolūkos; tas ir saskaņā ar Savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības regulu²⁰, kā arī ar Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*), kuras līgumslēdzēja puses ir Savienība un tās dalībvalstis.
- *IWC* veiktais saglabāšanas darbs palīdz sasniegt laba vides stāvokļa mērķrādītājus, kādi attiecībā uz jūras vidi noteikti Jūras stratēģijas pamatdirektīvā²¹ un pie kuriem pieder arī vaļveidīgo mirstība.
- Dabas atjaunošanas regulā²² ir noteikts juridiski saistošs mērķrādītājs līdz 2030. gadam atjaunot vismaz 20 % Savienības jūras teritoriju. Būtiski ir tas, ka tajā noteikts pienākums atjaunot aizsargājamo jūras organismu, tai skaitā vaļveidīgo, dzīvotnes. ES nostāja *IWC* tieši atbalsta šo mērķrādītāju sasniegšanu, jo tā iestājas

¹⁹ OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.

²⁰ OV L 61, 3.3.1997., 1. lpp.

²¹ OV L 164, 25.6.2008., 19. lpp.

²² OV L, 29.7.2024., 14., 18. lpp.

par to, lai tiktu likvidēti ārēji noslogojumi (piemēram, troksnis un komerciālās medības), kas citādi kavētu šo atjaunoto dzīvotņu atkopšanos.

- Savienība atzīst vaļveidīgo būtisko nozīmi barības vielu apritē (“vaļu sūknis”) un oglekļa sekvestrēšanā to biomasā (zilais ogleklis). Savienības nostāja, kas paredz šos dzīvus oglekļa piesaistītājus aizsargāt no vaļu medību un vides degradācijas radītajiem noslogojumiem, palīdz sasniegt Savienības mērķus attiecībā uz dabisko oglekļa sekvestrēšanu un līdz ar to Eiropas Klimata aktā²³ izvirzītos klimatneitralitātes mērķus.

Pieminēšanas vērtas šajā kontekstā ir arī tālāk uzskaitītās iniciatīvas.

- ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam²⁴ ir noteikts mērķrādītājs juridiski aizsargāt 30 % un stingri aizsargāt 10 % ES jūras teritoriju. Atbalsts rezervātiem un uz ekosistēmu balstītai pārvaldībai ir saskanīgs ar šiem mērķiem.
- Savienība atbalsta *IWC* centienus vaļu medību operācijas uzlabot labturības aspektā, piemēram, izstrādājot un izmantojot humānākās pieejamās medīšanas un nonāvēšanas metodes, samazinot laiku līdz nāvei un minimalizējot novēršamas sāpes, stresu un ciešanas. Šī pieeja saskan ar Savienības plašāku apņemšanos nodrošināt dzīvnieku labturību un LESD 13. pantu, kurā dzīvnieki atzīti par justspējīgām būtnēm. Attiecīgi Savienība iestājas par visaugstāko iespējamo labturības standartu piemērošanu vaļu medību darbībās, kas atļautas saskaņā ar *IWC* regulējumu.
- Pieņemdamā stabila daudzgadu nostāju, kas paužama *IWC*, Savienība nodrošina, ka tās starptautiskās saistības attiecībā uz vaļveidīgajiem ir salāgotas ar Eiropas Okeāna pakta²⁵ holistisko pieeju un ir gatavas iekļaušanai gaidāmajā Okeāna aktā. Savienības nostāja *IWC* ir stratēģisks tilts starp starptautisko okeāna diplomātiju un uz ekosistēmu balstītu pārvaldību, un tā nodrošina, ka vaļveidīgo aizsardzība tiek uztverta ne tikai kā lokalizēts saglabāšanas jautājums, bet arī kā kritiski svarīgs globālās okeāna veselības, klimatnoturības un kolektīvās jūras telpas noteikumos balstītas pārvaldības komponents.
- Tā kā Savienība un tās dalībvalstis ir puses Nolīgumā, kas saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju izstrādāts par jūras biodaudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas (*BBNJ* nolīgums), Savienība ir uzņēmusies saistības veicināt starpnozaru sadarbību. Savienības atbalsts vaļu rezervātiem un kumulatīvā vaļveidīgo ietekmējuma mazināšanai *IWC* satvarā var kalpot par praktisku *BBNJ* nolīguma īstenošanas mehānismu. Tas nodrošina, ka *IWC* sniedz ieguldījumu globālajā tīklā, ko veido teritorijai specifiski pārvaldības instrumenti un atklātās jūras biodaudzveidības aizsardzība.
- Tā kā Savienība un tās dalībvalstis ir Puses arī Konvencijā par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību (Bonnas konvencija), Savienība īpašu nozīmi piešķir migrējošo vaļveidīgo saglabāšanai visā to areālā. *IWC* ir svarīga loma Bonnas konvencijas mērķu sasniegšanā, jo tā veicina koordinētu starptautisku rīcību, kas palīdz novērst vaļveidīgo apdraudējumus, to vidū dzīvotņu degradāciju, cilvēka

²³ OV L 243, 9.7.2021., 3., 5. lpp.

²⁴ COM(2020) 380 final, 20.5.2020., 4. lpp.

²⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas Okeāna pakts” (COM(2025) 281 final).

darbību kumulatīvo ietekmi un cita veida noslogojumus, kas ietekmē migrējošās sugas gan valstu jurisdikcijā, gan ārpus valstu jurisdikcijas esošās teritorijās.

- Ierosinātā nostāja turklāt var palīdzēt izpildīt Savienības saistības, ko tā uzņēmusies Kuņminas-Monreālas globālajā biodaudzveidības satvarā. Popularizēdama uz saglabāšanu virzītu darbākārību, Savienība rīkojas, lai sasniegtu 3. mērķrādītāju (“30x30” mērķrādītājs), nosakot un efektīvi pārvaldot vaļu rezervātus, un 4. mērķrādītāju, kas prasa steidzamus pārvaldības pasākumus, lai apturētu cilvēka izraisītu apdraudēto sugu izzušanu un veicinātu to atkopšanos. Tā kā gan Savienība, gan tās dalībvalstis ir Biodaudzveidības konvencijas puses, *IWC* ir izmantojama par nozīmīgu forumu šo globālo mērķrādītāju pārvēršanai uz vietas īstenotos pasākumos.

3.3. Ekskluzīva ārējā kompetence

Ierosinātās nostājas pieņemšana ir Savienības ekskluzīvā kompetencē saskaņā ar LESD 3. panta 2. punktu. Saskaņā ar šo noteikumu Savienībai ir ekskluzīva kompetence noslēgt starptautisku nolīgumu vai pieņemt aktus ar šādu nolīgumu izveidotā struktūrā, ciktāl minētie akti var ietekmēt kopīgus noteikumus vai mainīt to darbības jomu.

Saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru šāds ietekmes risks pastāv, ja starptautiskās saistības ietilpst jomā, uz kuru lielā mērā jau attiecas Savienības noteikumi²⁶. Tā tas ir vaļveidīgo aizsardzības gadījumā, attiecībā uz kuru Savienība ir izveidojusi visaptverošu un stingru tiesisko regulējumu, kas aprakstīts 3.2. iedaļā (sk. attiecīgo regulatīvo instrumentu sarakstu).

Savienības iekšējie noteikumi veido saskaņotu stingras aizsardzības sistēmu, kas nedod dalībvalstīm iespēju pieņemt atšķirīgus standartus. Tā kā *IWC* akti, piemēram, *ICRW* saraksta grozījumi, reglamentē tieši tās darbības (sagūstīšanu, nonāvēšanu un tirdzniecību), ko Savienības iekšējie tiesību akti aizliedz, jebkurš starptautisks lēmums par šiem jautājumiem noteikti ietilpst minēto Savienības noteikumu darbības jomā, tāpēc saskaņā ar Tiesas iedibināto judikatūru pastāv ietekmēšanas risks LESD 3. panta 2. punkta nozīmē²⁷. Šajā kontekstā, kā jau apstiprināts iedibinātajā judikatūrā²⁸, tam, ka starp *IWC* aktiem un Savienības tiesībām nav pretrunu, nav nozīmes.

Tādējādi, tā kā paredzēto aktu priekšmets ietilpst jomā, uz kuru lielā mērā attiecas Savienības kopīgie noteikumi, tikai Savienība ir tiesīga uzņemties šādas saistības, un tas liedz dalībvalstīm rīkoties individuāli veidā, kas varētu mainīt Savienības aizsargājamo režīma darbības jomu vai integritāti.

3.4. Savienības nostājas nepieciešamība un vēlamība

Ņemot vērā to, ka paredzētie akti saskaņā ar LESD 3. panta 2. punktu ir Savienības ekskluzīvā kompetencē, ir jānosaka Savienības nostāja šajos jautājumos.

Turklāt, ņemot vērā to, ka vaļi un citi vaļveidīgie ir tālu migrējošās sugas, to saglabāšana pēc būtības ir pārrobežu problēma, ko dalībvalstis nevar risināt atsevišķi.

Tā kā Savienībai *IWC* ir tikai novērotājas statuss, tās ietekme tiek maksimalizēta tikai tad, ja

²⁶ Sk., piemēram, Atzinumu 3/15 (*Marrākešas līgums, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ*), [EU:C:2017:114](#), 105. punkts.

²⁷ Atzinums 1/13 (*1980. gada Hāgas konvencija*), 2014. gada 14. oktobris, [ECLI:EU:C:2014:2303](#), 71. punkts un tajā citētā judikatūra.

²⁸ Sk., piemēram, Atzinumu 3/15 (*Marrākešas līgums, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ*), [EU:C:2017:114](#), 113. punkts.

24 dalībvalstis, kas ir *ICRW* puses, balso kā vienots bloks.

To iepriekšējo Padomes lēmumu daudzgadu raksturs (kas attiecīgi 2011. gada 13. decembrī²⁹ un 2017. gada 20. decembrī³⁰ pieņemti, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem³¹) un tajos paredzētā stabilā politikas pieeja ļāva Savienībai un tās dalībvalstīm, kas ir *ICRW* puses, aktīvāk iesaistīties ar *IWC* saistītajos jautājumos, lai īsā laikā atbildētu uz trešo valstu valdību pieprasījumiem un konsekventi palīdzētu sasniegt saglabāšanas rezultātus. Tāpēc, lai šo impulsu un paredzamību nezaudētu, šajā lēmuma priekšlikumā ir izmantota tā pati daudzsesiju pieeja, ar ko nosaka koordinētu Savienības nostāju *IWC* sanāksmēs 2026., 2028. un 2030. gadā.

4. JURIDISKAIS PAMATS

4.1. Procesuālais juridiskais pamats

IWC ir struktūra, kas izveidota ar nolīgumu, proti, *ICRW*.

Akti, kurus *IWC* tiek aicināta pieņemt, ir akti ar juridiskām sekām tālāk norādīto iemeslu dēļ.

- ***ICRW* saraksta grozījumi** radīs juridiskas sekas dalībvalstīm, kas ir nolīguma puses, jo tie ir saistoši saskaņā ar starptautiskajām tiesībām atbilstīgi *ICRW* I panta 1. punktam, kurā noteikts, ka saraksts ir konvencijas neatņemama daļa, lasītam saistībā ar *ICRW* V panta 3. punktu, kas reglamentē saraksta grozījumu procedūru un stāšanos spēkā, ja vien kāda līgumslēdzēja valdība neceļ iebildumus.
- ***IWC* rezolūcijas, ieteikumi un lēmumi** ir akti ar juridiskām sekām. Attiecībā uz ieteikumiem, kas saskaņā ar konvencijas VI pantu pieņemti rezolūciju veidā, Starptautiskā Tiesa 2014. gada 31. marta spriedumā par vaļu medībām Antarktīkā (“Australia v. Japan; New Zealand intervening”) atzina, ka, neraugoties uz to, ka šīs rezolūcijas nav saistošas, ja tās pieņem ar konsensu vai vienprātīgu balsojumu, tās var būt konvencijas vai tās saraksta interpretācijai relevantas (46. punkts). Juridiski nesaistošs starptautiskas struktūras akts, ar ko izveido vēlāku pušu nolīgumu par starptautiska nolīguma juridiski saistošo noteikumu interpretāciju, ir akts ar juridiskām sekām LESD 218. panta 9. punkta nozīmē. Pamatojoties uz *IWC* reglamenta J noteikuma 3. punktu, rezolūcijas pieņem ar konsensu. Ņemot vērā iepriekš minēto, *IWC* sanāksmēs pieņemtās rezolūcijas, uz kurām attiecas šis lēmums, var būt akti ar juridiskām sekām. Attiecībā uz lēmumiem no *IWC* reglamenta E noteikuma izriet, ka šis termins attiecas uz jauktu aktu kopumu, arī uz reglamenta J noteikumā minētajiem aktiem, kas attiecas uz grozījumiem *ICRW* sarakstos, ar VI pantu saskanīgiem ieteikumiem un rezolūcijām, kā arī citiem lēmumiem. No tā izriet, ka viena daļa *IWC* lēmumu ir juridiski saistoši, bet uz otru daļu attiecas iepriekš izklāstītais pamatojums par rezolūcijām. Tāpēc *IWC* sanāksmēs pieņemtie lēmumi, uz kuriem attiecas šis lēmums, var būt akti ar juridiskām sekām.

Paredzētie akti nepapildina un negroza nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu.

²⁹ Padomes Lēmums (2011. gada 13. decembris) (ST 17641 2011 COR 1), ar ko pieņem nostāju, kura Eiropas Savienības vārdā jāieņem attiecībā uz priekšlikumiem par grozījumiem Starptautiskajā Konvencijā par vaļu medību regulēšanu un Konvencijas sarakstā.

³⁰ Padomes Lēmums (2017. gada 12. decembris) (ST 14970 2017 INIT) par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā attiecībā uz tās kompetencē esošiem jautājumiem jāieņem turpmākajās trijās Starptautiskās Vaļu medību komisijas sanāksmēs, tostarp saistītajās starpsesiju sanāksmēs.

³¹ COM(2011) 495 final un COM(2017) 463 final.

Tādēļ ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir LESD 218. panta 9. punkts.

4.2. Materiālais juridiskais pamats

IWC kontekstā paredzēto aktu galvenais mērķis un saturs attiecas uz vides aizsardzību, proti, ar tiem tiecas i) nodrošināt efektīvu starptautisko tiesisko regulējumu vaļu saglabāšanai un pārvaldībai, ii) garantēt vaļu un citu vaļveidīgo saglabāšanās stāvokļa būtisku uzlabošanos un iii) visas vaļu medības, ko veic *IWC* locekļi, pakļaut *IWC* kontrolei. Tādēļ ierosinātā lēmuma materiālais juridiskais pamats ir LESD 192. panta 1. punkts.

Šāds materiālā juridiskā pamata ierosinājums neskar ES ekskluzīvo kompetenci jūras bioloģisko resursu saglabāšanā saskaņā ar Līguma 3. panta 1. punkta d) apakšpunktu saistībā ar 38. un 43. pantu un I pielikumu un tādējādi visu ūdeņu dzīvo resursu saglabāšanā saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku³². Tas nerada precedentu turpmākām sarunām par to ūdeņu dzīvo resursu saglabāšanu un pārvaldību, uz kuriem attiecas kopējā zivsaimniecības politika.

4.3. Secinājums

Ierosinātā lēmuma juridiskajam pamatam vajadzētu būt LESD 192. panta 1. punktam saistībā ar 218. panta 9. punktu.

5. PAREDZĒTĀ AKTA PUBLICĒŠANA

Tā kā *IWC* akti var ietvert konvencijas saraksta grozījumus, kas ir saistoši saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, ir lietderīgi tos pēc pieņemšanas publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

³² OV L 354 28.12.2013., 22. lpp.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

par nostāju, kas Eiropas Savienības vārdā attiecībā uz tās kompetencē esošiem jautājumiem jāieņem nākamajās trijās Starptautiskās Vaļu medību komisijas sanāksmēs un ar tām saistītajās starpsesiju sanāksmēs

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu saistībā ar 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Starptautiskā Konvencija par vaļu medību regulēšanu (*ICRW*) ("nolīgums") stājās spēkā 1948. gada 10. decembrī.
- (2) Starptautiskā Vaļu medību komisija (*IWC*), ievērojot *ICRW* III panta 2. punktu un V pantu, var pieņemt lēmumus, to vidū *ICRW* saraksta grozījumus. *ICRW* VI pants atļauj *IWC* pieņemt ieteikumus. *IWC* reglamenta E un J noteikumā tālāk teikts, ka *IWC* var pieņemt arī rezolūcijas un citus lēmumus.
- (3) Paredzams, ka *IWC* 70., 71. un 72. sanāksmē, kas notiks 2026., 2028. un 2030. gadā, kā arī visās saistītajās starpsesiju sanāksmēs tiks apsvērti un var tikt pieņemti *ICRW* saraksta grozījumi un dažādas rezolūcijas, ieteikumi un lēmumi. Šie akti var attiekties uz komerciālo, zinātnisko un aborigēnu iztikas nolūkā veiktu vaļu medību regulēšanu, vaļu rezervātu izveidi un pārvaldību un vaļveidīgo saglabāšanas un labturības pasākumu pieņemšanu.
- (4) Ja paredzētie *IWC* akti tiks pieņemti, tie radīs juridiskas sekas dalībvalstīm, kas ir *ICRW* puses.
- (5) Savienība ir izveidojusi visaptverošu iekšējo tiesisko regulējumu visu vaļveidīgo sugu aizsardzībai. *IWC* satvarā paustās Savienības nostājas pamatā vajadzētu būt mērķim nodrošināt vaļveidīgo augsta līmeņa aizsardzību saskaņā ar Savienības iekšējo vides *acquis* un tās starptautiskajām saistībām. Šai nostājai būtu jāatspoguļo Eiropas Okeāna pakta stratēģiskās prioritātes, proti, jāatzīst veselīgu vaļveidīgo populāciju būtiskā nozīme dabiskajā oglekļa sekvēstrēšanā un vienlaikus jāveicina visaugstākie dzīvnieku labturības standarti, kas atspoguļo dzīvnieku atzīšanu par justspējīgām būtnēm saskaņā ar LESD 13. pantu. Tāpēc Savienības interesēs ir visā pasaulē, arī *IWC* satvarā, veicināt līdzvērtīgu aizsardzību, lai nodrošinātu saskaņotību ar Savienības rīcībpolitikām un nepieļautu Savienības standartu pazemināšanu.
- (6) Tāpēc ir jānosaka nostāja, kas Savienības vārdā *IWC* jāieņem attiecībā uz grozījumiem *ICRW* sarakstā un paredzētajām *IWC* rezolūcijām un lēmumiem par komerciālos, zinātniskos un aborigēnu iztikas nolūkos veiktu vaļu medību regulēšanu, vaļu rezervātu izveidi un pārvaldību un vaļveidīgo saglabāšanas un labturības pasākumu pieņemšanu.

- (7) Savienības nostāja, kopīgi rīkojoties Savienības interesēs, ir jāpauž Savienības dalībvalstīm, kas ir pārstāvētas *IWC*,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas Savienības vārdā jāieņem *IWC* 70., 71. un 72. sanāksmē un ar tām saistītajās starpsesiju sanāksmēs, ir izklāstīta šā lēmuma pielikumā.

2. pants

1. pantā noteikto nostāju, kopīgi rīkojoties Savienības interesēs, pauž dalībvalstis, kas ir pārstāvētas *IWC*.

3. pants

Par maznozīmīgām tehniskām izmaiņām pielikumā noteiktajā nostājā var vienoties bez jauna Padomes lēmuma.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*